

temmelig sikre Forventning, at man derved fremdeles bevarede Fabrikkerne og altsaa i alt Fald var sikker paa, at den Prøve, der med dem var anstillet, havde Betydning for Spørgsmaalet om, hvorvidt Roesukkerdyrkning med Fabrikation egner sig for vort Land eller ikke. Jeg har altsaa antaget, at det, som de, der troede at maatte indtage et velvilligt Standpunkt uden at krænke Soldprinciperne, egentlig maatte komme til, foreløbig var at stille en vis Opfordring, saa længe man ikke er kommen til Ende med den Undersøgelse, der anstilles. Jeg antager, at dette Thing vil nedsette et Udvalg i denne Sag og gennem et saadant vil lade undersøge, for det Første om det vil have nogen væsentlig Betydning for de paagældende Fabriker, at Staten ved et efter Omstændighederne saa godt som muligt garanteret Laan bidrager til at hjælpe den ud over visse økonomiske Vanskeligheder, som den nuværende Tids Konjunkturers Pinagtighed forstærker; og om dette vil have nogen væsentlig Betydning for Fabrikernes Eksistens og Forhold, samt dernæst, om der kan siges at være en, om ikke fuldstændig sikker, saa dog efter Omstændighederne passende Prioritet for et saadant Laan, altsaa et Laan med en vis Risiko, men dog ingenlunde saaledes, at det kunde siges at være kastet bort. Jeg antager, at dette vil være Gjenstand for Overveielse i et Udvalg, som kommer til at behandle denne Sag, og dernæst, for saa vidt det forholder sig saaledes, hvorvidt det overhovedet turde siges, at de Interesser, der knytte sig til Roesukkerfabrikationen — efter som det for Tiden er oplyst — turde have den Betydning, at et saadant Laan med en vis Risiko er dette Hensyn værd. Hvorvidt det maa være det værd eller ikke, derom har jeg egentlig ikke nogen Mening. Jeg har hørt ærede Medlemmer tale baade for og imod det her i Salen, set fra Agerbrugets Standpunkt. Jeg har megen Agtelse for de ærede Medlemmers Erfaring, som i den Henseende have udtalt sig, men jeg skal ikke negte — hvad der ogsaa er hentydet til —, at for mig staar det i det Væsentlige uafgjort, hvorvidt den tør tillægges en saa høi Grad af Betydning for Landbruget, som visse Landmænd ansætte den til, medens det paa den anden Side ingenlunde kan siges at være bevist, at det er en ligegyldig Sag for Agerbruget og overhovedet for vor nationale Velstand, for saa vidt Udyttet af Landbruget angaar, om denne Prøve føres til Ende paa den fyldigste og bedste Maade eller ikke. Efter min Opfattelse synes altsaa Sagen nu at staa saaledes, at det burde være Gjenstand for Udvalgets Undersøgelse, til hvilken af de modstridende Meninger hos Sagkyndige og Landmænd man hellst skal slutte sig, og at man, dersom man da slutter sig til den Mening, at det f. Ex. nok var et Laan — ingen Løbneudsættelse, men en vis Bistand med Risiko — værd at faae denne Prøve anstillet paa en

fyldig Maade, skulde gjøre et saadant Forsøg. Det lader nu vel til, at der er flere, som ere ganske imod dette, som allerede ere færdige med deres Undersøgelser, og jeg betvivler som sagt ikke, at det hver paa sit Omraade er meget kyndige Landmænd, der have udtalt sig saaledes, men jeg kan ikke negte, at der er andre, der for mig staa som endnu kyndigere, og som have en anden Mening. Jeg har altsaa taget Ordet for at udtale dette — jeg udtaler ikke noget Bestemt — med Opfordring til det Udvalg, som jeg antager vil blive nedsat til at tage disse Spørgsmaal med under Overveielse og altsaa at overveie, om man paa denne Maade kan yde de paagældende Fabriker en virksom Hjælp, om det kan ske efter Regler, som vi kunne være bekendte at gaa ind paa, og om man derved kan naae Noget, der er Risikoet værd.

Zauber: Det Foredrag, vi i dette Øjeblik hørte af det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg), stillede det paa en meget levende Maade frem, at dette er en gammel Strid mellem Finantsudvalget og de tidligere Løbnevvalg. Det ærede Medlem mindede om, hvorledes han selv, da han var Medlem af Løbnevvalget i Samlingen 1871—72, var med til at udtale den bestemteste Advarsel imod, at man tilstod Roesukkerfabrikerne nogenformel Begunstigelse. Jeg var den Gang ikke kommen saa vidt i min Undersøgelse af dette Punkt, at jeg troede at kunne udtale en saa bestemt Ansæelse derom, og jeg afholdt mig derfor fra at udtale mig enten for eller imod denne Sag. Det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds syntes derimod allerede den Gang at være færdig med sin Undersøgelse; men nu bebrejder han os, som senere ere blevene færdige med vor Undersøgelse, og som senere have taget vort Standpunkt, at vi ere færdige dermed. Det forekommer mig imidlertid, som om han dog ikke da har været ganske færdig dermed, men at han har gjort en lille Bøining. Enten man nemlig ganske i Almindelighed taget giver et Laan af den nævnte Art, eller man giver en Gave, bidrager man til at fremkalde en Industri ved kunstige Midler; thi begge Dele ere kunstige Midler, begge Dele ere Begunstigelser og begge Dele ere til en vis Grad Beskyttelse. Af de Fabriker, som nu bestaa her i Landet, er der vistnok kun een, som egentlig kan siges at trænge til Laan, og det er ogsaa velbekendt, at der, naar der har været Tale om Laan, kun har været tænkt paa den ene af de to Fabriker. Jeg er nu det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds taknemlig for, at han paa en bestemtere Maade end tidligere ærede Talere har fremhævet, hvad det egentlig er, man ønsker fra den Side, som han og flere andre ærede Talere havde været Talsmand for. Det er ikke ganske fremgaaet af de almindelige Betragtninger